

CELJSKA MOHORJEVA DRUŽBA

Prva slovenska založba

CELJE - LJUBLJANA

FRANJO ZORE: 1204 DNI TEME

Prethotapljen dnevnik iz nacistične tovarne smrti

Dnevniški listi Franja Zoreta izhajajo po več kot sedemdesetih letih. V njih avtor opisuje svojo trnovo pot od trboveljskega zapora do zloglasnih mariborskih zaporov in nato prek koncentracijskega taborišča v Flossenbürgu v Nemčiji do taborišča Dachau – Allach pri Münchnu. Knjiga nam z natančnostjo dokumentarnega filma in obenem z doživetostjo srhljivega romana izpričuje kalvarijo, ki jo je pisec preživel od aretacije do vrnitve v domovino. Iz nemškega taborišča Dachau – Allach se je vrnil 16. junija 1945.

Klen in trden značaj, neomajna vera, jasni nazori, ljubezen do žene Vlaste in domoljubje so bili popotnica Franja Zoreta, avtorja dnevnika, ki je pisal skrivaj in s tem tvegaj glavo.

Listi papirjev, popisani z različnimi pisali, so dolga leta le nemo opozarjali na nesmiselnost vojne, vse dokler jih ni vnuk Franja Zoreta skrbno zložil, pretipkal in se odločil, da jih ponudi založbi - kot spomin na svojega starega očeta ter kot opomin, kaj je v življenju pomembno in kaj ne. Kako je bolj dragocen košček surove repe, zaradi katere si bil lahko ob življenje, kot pa obilno obložena miza, s katere ostanki se naslednji dan znajdejo v smeteh.

Besede, ki jih je Franjo Zore napisal, se berejo kot napet roman, a vendar s trpkim dejstvom, da se je vse to dogajalo, gledano z zgodovinske perspektive, še tako rekoč včeraj.

Avtorjeva trnova pot se je začela 12. januarja 1942, ko so popoldne v Franjev dom vstopili trije črno oblečeni gestapovci z mrtvaškimi glavami na čepicah in ovratnikih ter ga na hitro aretirali z besedami: »Takoj z nami!«

Sredi meseca avgusta 1942 pa se je začela Franjeva druga trnova pot. Nemški kraj Flossenbürg se je Franju s svojim taboriščem zdel kot velikanska črna vas, brez domačnosti in veselja, kraj, kjer so naseljeni roparji, potepuhi in ubijalci. A vas ni bila samo to. Bila je kraj, kjer so vsi, ki so vstopili vanj, zgubili človeško dostojanstvo in prejeli pisane taboriščne cunje.

Iz taborišča Flossenbürg je sledila vožnja z vlakom v taborišče Dachau – Allach, kamor je prišel z vsega 58 kilogrami v mesecu marcu leta 1943.

V tem taborišču je Zore spoznal nemškega delovodja v civilu. Med njima se je ustvarilo zaupanje, kot sta ga lahko ustvarila dva človeka, ki sta verjela v človečnost. Preko delovodje sta si z ženo dopisovala skrivaj, mimo kontrole SS. Vse do dne, ko je bil poteptan kljukasti križ, uničen znak smrti. Iz nemškega taborišča Dachau – Allach se je Franjo Zore vrnil 16. junija 1945.

Podatki o knjigi

- Naslov: 1204 dni teme
- Avtor: Franjo Zore
- Spremna beseda: Jože Razpotnik
- Urednica: Alenka Veber
- Cena: 19,50 €
- Velikost: 135 mm × 210 mm
- Vezava: mehka z zavih
- Število strani: 180
- ISBN 978-961-278-328-0
- Založnik: Celjska Mohorjeva družba
- Leto izdaje: 2017

Kontakt

Uredništvo

Telefon 01 244 36 70

urednistvo@celjska-mohorjeva.si

O avtorju

Franc Zore, po domače Franjo, se je rodil 19. novembra 1909 na Slatnem nad Dolom pri Hrastniku očetu Francu in mami Julijani, rojeni Brinar. Ljudsko šolo je obiskoval na Dolu in bil vzoren učenec. Z osemnajstimi leti je uspešno končal Državno vinarsko in sadjarsko šolo v Mariboru ter se čez dve leti poročil z Vlasto iz znane družine Roš. Svojo življenjsko energijo in mladostno zagnanost sta vlagala v obnavljanje velike kmetije. Mlad par so osrečevali otroci, ki so se rojevali drug za drugim.

A nad družino s petimi otroki se je zgrnila groza druge svetovne vojne. Ker sta zakonca Zore takoj sprevidela, kaj pomeni nemška okupacija za slovenski narod, sta se aktivno vključila v odporiško gibanje. A že v prvem letu vojne je bil Franjo, poleg še nekaterih somišljenikov, izdan. Začela se je njegova trnova pot – od trboveljskega zapora do zloglasnih mariborskih zaporov in nato prek koncentracijskega taborišča v Flossenbürgu v Nemčiji do taborišča Dachau – Allach pri Münchnu.

Iz nemškega taborišča se je vrnil 16. junija 1945. S seboj je prinesel liste dnevnika, ki ga je pisal v zaporu in taborišču. Franc Zore je umrl zaradi možganske kapi 8. februarja 1969.

Odlomki iz knjige

Streljali so po štirje v enega talca, in sicer dva v prsi in dva v glavo. Ko je padlo povelje, so se pač po vojaško obrnili, sledilo je povelje za dvig puške, povelje »meri«, ter končno povelje »proži«. Spominjam se, kako se je pri enem izmed takšnih dogodkov nekemu policistu pobesila roka s puško in mož je kar lezel skupaj. Poveljujoči oficir mu je pritisnil zaušnico in dva civilista sta ga odvedla stran. Tako so v tisti četverici tisti dan streljali le trije. Mi smo do takrat vsi vedno mislili, da so to prostovoljci, ki ne poznajo usmiljenja, če je treba ubiti človeka, pa čeprav tako od blizu, vendar nam je ta primer vsem dal mnogo misliti. (Str. 42)

Včasih se je dogodilo, da je v kotlu ostalo še 20 do 30 litrov juhe. Tisto na dnu so Nemci seveda vselej pustili zase, vodo pa so razdelili kot dodatek. Takrat so pritisnili ubogi, sestradani ljudje, povečini iz Rusije in Ukrajine, ki so bili v glavnem neizobraženi in nekulturni, vendar pa lačni kot volkovi. Zgodilo se je, da je pričel delilec pod pritiskom množice mahati s težko železno zajemalko okoli sebe, da je kateremu zlomil roko, razbil nos ali celo razklal glavo. To so bile grozote, kakršnih še nisem videl in si jih nisem mogel niti predstavljati. Že v prvih dneh sem sklenil, da bom povsod skromen, nenasilen, uslužen, vendar ne klečplazen ter da hočem povsod pokazati, da sem ponosen Slovenec. (Str. 73)

Poleg mene se pripogne tovariš za kamnom, da bi ga pobral, ko v istem trenutku prileti z vso silo od zgoraj odstreljeni kos skale njemu naravnost v glavo. Točno sem slišal, kako je počila lobanja in videl, kako se je poredila kri. Pordel je in kri mu je zalila ves obraz ter curkoma tekla po kamenju. Pritekla sta dva, pobrala ležeče telo in ga odnesla. Nihče se ni utegnil zmeniti za nesrečo, kapo je vpil in priganjal naprej, ljudje so tekali in hiteli dalje, kamenje pa je še kar naprej letelo proti nam. (Str. 97)

Apel, štetje vseh ljudi na prostoru zunaj. V lager pride okoli 150 pripadnikov SS in so vse prebrskali in razmetali, mnogo tudi pobrali, predvsem nožev in slične ropotije, nazadnje pa so preiskali še nas. Oh, v kakšnih skrbeh in strahu sem bil za svoje pisanje, saj bi me lahko stalo glave, če pomislim, kakšne stvari stojijo v tem dnevniku. Kako goreče sem molil in prosil v nebo, da bi šlo po sreči. In hvala Bogu, kot povsod in vedno v vsem trpljenju sem imel srečo. Paket z listi je bil nedotaknjen, prav tako pisma in vse ostalo pisanje. (Str. 134)